

Kesit Akademi Dergisi

The Journal of Kesit Academy

ISSN/ICCH: 2149 - 9225

Yıl/Year/Год: 6, Sayı/Number/Номер:
25, Aralık/December/Декабрь 2020,
s./pp. 665-674

Geliş/Submitted/ Отправлено: 09.11.2020

Kabul/Accepted/ Принимать: 17.12.2020

Yayın/Published/ Опубликованный: 25.12.2020

10.29228/kesit.47477

Araştırma Makalesi
Research Article
Научная Статья

Dr. Öğr. Üyesi Adıye ŞİMŞEK

Avrasya Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Türkiye

adiye.simsek@avrasya.edu.tr

 ORCID 0000-0002-4215-3131

TRABZON İLİ YOMRA İLÇESİ AĞIZLARI ÜZERİNE BAZI DİKKATLER*

SOME CONSIDERATIONS ON THE YOMRA DISTRICT DIALECTS OF TRABZON PROVINCE

Öz: Her ağız bölgesini ve ağız özelliğini oluşturan tarihî bir çerçeve bulunmaktadır. Hiçbir ağız özelliği o tarihî çerçeveden bağımsız düşünülemez. Trabzon ilinin Yomra ilçesindeki ağız özelliklerinin oluşmasında sosyal ve coğrafi etkilerin yanında tarihî faktörler özellikle rol oynamıştır. Bu tarihî faktörlere bağlı olarak bölge ağızlarında önemli bir yeri olan Urum Türkçesinin etkisi göz ardı edilemez. Yomra ilçesi ağızları, bazı ses ve şekil bilgisi özellikleri yönünden Trabzon ili ağızlarından ayrılmaktadır. Ses kayıt cihazıyla elde ettiğimiz derlemeler ve yörenin konuşuru olan öğrencilerimizden aldığımız bilgiler bu farklılıkları destekler niteliktedir. Bu çalışmada, söz konusu farklılıkların neler olduğu örneklerle açıklanacak ve Yomra ilçesi ağızlarındaki Urum Türkçesi etkisine değinilecektir. Çalışmanın sonuna yöre ağızını örnekleyen metinler ile sık kullanılan sözcüklerin anlamları eklenecektir.

Anahtar sözcükler: Ağız, Yomra ilçesi, Urum Türkçesi, ses bilgisi, şekil bilgisi.

Abstract: There is a historical framework which forms every region of a dialect and characteristic of a dialect. Any characteristic of a dialect cannot be considered independently of the historical framework. In formation of characteristics of dialect

* The ethics committee review for this article was not reported./Etik kurulu onayı gerekmediği bildirilmiştir.

Cite as/Atıf: Şimşek, A. (2020). Trabzon İli Yomra İlçesi Ağızları Üzerine Bazı Dikkatler. *Kesit Akademi Dergisi*, 6 (25): 665-674. <http://dx.doi.org/10.29228/kesit.47477>

Checked by plagiarism software. Benzerlik tespit yazılımıyla kontrol edilmiştir. CC-BY-NC 4.0

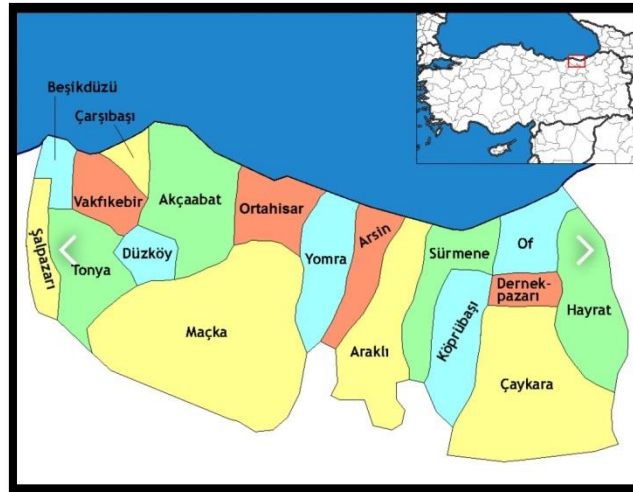
in Yomra District of Trabzon Province, historical factors specially played a role besides social and geographical impacts. Based on these factors, Urum Turkish's impact which has an important place in local dialects cannot be ignored. Dialects in District of Yomra are different from Trabzon Province Dialects in the aspect of some phonetic and morphological properties. The reviews we collected by a voice recorder and the data we obtained from the students who are the speakers of the area support these differences. In this study, it will be explained what are these differences with examples and Urum Turkish's impact on Distinct of Yomra will be overviewed. Texts which exemplifies the local dialects and meanings of frequent words will be attached to the end of the article.

Keywords: Dialect, Yomra District, Urum Turkish, phonetics, morphology.

GİRİŞ

Her ağız bölgesini ve ağız özelliğini oluşturan tarihî bir çerçeve bulunmaktadır. Hiçbir ağız özelliği o tarihî çerçeveden bağımsız düşünülemez. Necati Demir'in Trabzon ve Yöresi Ağızları adlı çalışmasıyla elde edilen veriler, Trabzon ve çevresinin milattan çok önceleri, yaklaşık dört bin yıldır Türk yurdu olduğunu ortaya koymakta, Trabzon'un 1461'den sonra Türkleştiği konusundaki genel bir yanlış ortadan kaldırmaktadır (Demirtaş, 2006:323). Çolakoğlu, Doğu Karadeniz Bölgesi ağızlarında, Türkçenin çok eski dönemlerine ait özelliklerin hâlen yaşatılıyor olmasını bölgenin tarihî alt yapısıyla da açıklamanın mümkün olduğunu söylemektedir. Oğuzlardan önce Hunların, Karulukların, Macarların, Bulgarların, Hazarların, Uzlarnın, Peçeneklerin, Kumanların/Kıpçakların ve diğer Türk kavimlerinin Orta ve Doğu Karadeniz Bölgesi'ne gelip yerleştiği bilimsel çalışmalarla ortaya konmuş bir gerçektir (Çolakoğlu, 2013:214).

Yomra'nın Konumu

Amaç

Çalışmadaki asıl amaç Trabzon iline bağlı Yomra ilçesinin ağızlarının ses ve şekil bilgisi özellikleri hakkında bilgi vermek ve bu ağızların genel olarak Trabzon ağızları içerisindeki yerini belirlemektir. Bu yapılırken benzerlik ve farklılıklar üzerinde durulacak, yöre ağızını şekillendiren özellikler açıklanacaktır. Çalışmaya kaynak teşkil eden metinler, Yomra'ya bağlı Özdil

ve Ocak köyleri ile Yomra'nın merkezinden derlenmiştir.

Yöntem

Yomra ilçesindeki ağız özelliklerinin oluşumunda sosyal ve coğrafi etkilerin yanı sıra tarihî faktörler özellikle rol oynamıştır. Bu tarihî faktörlere bağlı olarak bölge ağızlarında önemli bir yeri olan Urum Türkçesinin etkisi göz ardı edilemez. Ayrıca yine tarihsel faktörlerle bağlantılı olarak yöre ağızında etkili olan Kıpçakça unsurlar üzerinde durulmalıdır. Yomra ağızının Trabzon ağızları içerisindeki yeri belirlenirken bu iki çerçeveden hareket edilecek ve değerlendirilmeler bu özelliklere göre yapılacaktır.

Trabzon Ağızlarının Genel Özellikleri

Genel olarak bölgedeki ve özelden Trabzon'un ağız özellikleriyle ilgili çalışmalar, bölgedeki dil özellikleri hakkında bilgi vermektedir. Trabzon ağızlarında ünlü ve ünsüzlerin Eski Türkçe ile örtüşmesi, küçük ünlü uyumundaki düzensizlik, ısrarla ekleşmemekte direnen ve devrik kullanımın yaygınlığından yararlanarak adeta bağımsızlığını ilan eden ek fiil, Uygur Türkçesi metinlerine dayanan ikili fiil kullanımı, çeşitli çalışmalarla tespit ve teyit edilmiş arkaik sözcüklerin varlığı, Trabzon ağızları ile ilk defa karşılaşan biri için yadırgatıcı olabilir (Coşar, 2015:250). Coşar, asıl dikkat çekici olanın ise söz konusu malzemenin Trabzon ağızlarını, söz varlığı ve ses özellikleri itibarıyla arkaik zamanlara bağlaması olduğunu vurgulamaktadır. O kadar ki kitle iletişim araçlarının tartışılmaz etkisi ve eğitim olanaklarının yaygınlığına rağmen Trabzon ağızları, tarihsel süreçte Türkçenin geçirdiği türlü değişme ve gelişmeleri bir arada barındıran bir laboratuvar durumundadır demek, yanlış olmaz (Coşar, 2015:251).

Trabzon ve Çevresinde Çok dillilik

Karadeniz Bölgesinin doğu kesimlerinde konuşulan Rumca ile Ermenicenin bir kölu olan Hemşince; Hint-Avrupa dilleri grubuna; Gürcüce ve Lazca ise Kafkas dil grubuna dâhildir. Trabzon'un bazı köylerinde konuşulan Rumcanın yakın zamanda artık konuşurunun kalmayacağı öngörülmektedir. Türkçe başta olmak üzere Lazca ve Farsçanın bölgede konuşulan Rumca üzerinde etkilerinin olduğu söz varlığından anlaşılmaktadır. (Gökdağ, 2011: 111). Bugün Trabzon'un 50 civarında köyünde konuşulan Rumcaya Romaika, Romayika gibi adlar da verilmektedir (Gökdağ, 2011: 115).

Urumlar ve Urum Türkçesi

Poplavska, Urum Türklerinin, Türkçe konuşmalarına rağmen Türkiye'de çok az tanınmakta olduklarını söyler. Urumlar, günümüzde Ukrayna'nın Azak Denizi kıyılarında bulunan Donetsk şehri ve çevresi başta olmak üzere Kazakistan'ın Kentav şehrinde, Gürcistan'da, kuzey Kafkasya'nın Pyatigorski ve Mozdok şehirlerinde yaşamaktadırlar (Poplavska, 2019: 1). Rus ve Batı kaynaklarında Urumların ismi 'Grek' veya 'Greko-Tatar' olarak geçmektedir. Kendi aralarında bu halk Urumlar ve Rumeyleler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Ünlü Ukraynalı Türkolog Aleksandr Garkavets, Greko-Tatarların sınıflandırmasını bu şekilde anlatmaktadır "Rumeyleler, Helen veya Roma kalıntısı; Urumlar ise Türk asıllıdır" (Poplavska, 2019: 2). Uzun zaman Rusça ve Ukraynacanın yaygın konuşulduğu bir yerde yaşadıkları için dilleri Slavcadan ciddi oranda etkilenmiştir. Buna rağmen ana dillerini unutmayıp kendi aralarında Urumca konuşmaya çalışmaktadırlar (Poplavska, 2019: 3). Kırım çıkışlı Urumların dili, o bölgede konuşulan Tatar,

Karaim, Kıpçak, Oğuz, Türk, Nogay vd. lehçeleri tarafından etkilenmiş olup faklı ağız özelliklerini taşımaktadır (Poplavska, 2019: 5). Urum Türkçesinin dört temel ağız özelliği göstermektedir: Kıpçak-Kuman, Kıpçak-Oğuz, Oğuz-Kıpçak, Oğuz (Poplavska, 2019: 8-9).

Urumlar bugüne kadar Tatar olarak düşünülmüş ve Kıpçak sayılmışlardır. Ruslar da Urumlara, Greko-Tatar adını vermişler ve Türkleşmiş Grek saymışlardır (Uyanık, 2010: 68). Urumlarla ve onların yaşamıyla ilgili bir başka çalışma Ünal Kalaycı'ya aittir. Kalaycı, 2008'de yayımlanan Gürcistan'ın Tsalka (Parmaksız) Rayonundaki Urumların Yaşamı adlı çalışmasında; Urumların bir bölümünün Anadolu'dan Gürcistan'a oradan da Kazakistan'a, Rusya Federasyonu'na, Yunanistan'a ve Güney Kıbrıs'a göçürüldüğünü belirtmektedir. Aynı çalışmada Gürcistan'ın Parmaksız bölgesinde yaşayan Urumların Erzurum, Kars ağızıyla Anadolu Türkçesi konuştukları ve inanç dışında Anadolu insanı gibi yaşadıkları söylenmektedir (Kalaycı, 2008: 96).

Bulgular

Yomra İlçesi Ağızlarının Karakteristik Özellikleri

1. Sızıcılışma

Sızıcılışma, Kıpçakçanın karakteristik özellikleri arasındadır (Günşen, 2000: 174). Özellikle -ğ-, -ğ- > -v- değişimi, Kıpçak Türkçesine ait bir özellik olarak kabul edilmektedir (Demir 2001: 86-87).

Uyanık, Urum Türkçesinden şu örneği vermektedir: *Avuzu* bar tili yoh (Uyanık, 2010: 54).

Yomra ağızından seçtiğimiz örnekler şu şekildedir:

gözümün *çiçevi* yetTilem Kideyken daldı dereye
 atma türkü atarım *yürevümi* yakarüm
 eski çarüklerimi *bovazına* taKarüm
 o demlüne *sıvmaz* ona eziyet etma
uz davımdan aşığa metlerin gelsin bana
 torunumun bebeği *dovdu* geçenlerde
 eşyaları Toparlayıp *oturacav* evi düzeltTiK
 damat tarafı bi saat *uvrayıP* KitTiler
 bütün köyü *düvüne* daveT etmiş

2. h- Ön Türemesi ("En" Derecelendirme Zarfının Kullanımı)

h- ön türemesi Kıpçak kalıntısı olarak değerlendirilebilir (Günşen, 2000: 174). Yomra ağızlarında çok karşılaşılan bir ses özelliğidir.

bu yemeK *hen* çok Kalandar zamanı yaPılı
 misir *hen* önemli yiyecekti

hen az on beş gün ekşimesi lazımdü

hen son zîrganı KoyayrûK

yöresel yemeKlerimüzün *hen* güzellerindendü

Doğu Karadeniz Bölgesi ağızlarının başlıca özelliklerinden biri ön seste *b-* olması gereken kelimelerin *p-* ile söylenmesidir. Yomra ağzında konuyla ilgili tek örneğe rastlanmıştır:

Ketan Gömlek kilimler *Pohçadadü Pohçada*

Trabzon ağzı, yuvarlak ünlü taşıyan ekler bakımından Eski Türkiye Türkçesinin en önemli ses özelliklerinden birini devam ettirmektedir: yaşum “yaşım”.

Yomra ağızlarında bu ekteki *u* sesi *ũ* ile karşılanmakta ve kaybolmak üzere olan bir sesi ifade etmektedir:

benim defne *kızũm* buralarda Tolaşür

Trabzon ağızlarında öğrenilen geçmiş zaman eki, genel olarak tek şekillidir. Bu ekin sadece *-miş* şekli kullanılır. Fakat Yomra ağızlarında bu yargının dışında örneklere de rastlanmaktadır.

ēerKi turşu *kurulmuşsa* çabuK çürür buna dā aysüz *olmuş* derlē

6.Vasıta Hâli Ekinin Durumu

Trabzon ağızlarında, yazı dilimizdeki vasıta hâli eki yanında *-lan/-len* eki sıkça kullanılan vasıta hâli ekidir. Yomra ağızlarında *-la/-le* kullanımına rastlanmamakla birlikte daha çok tercih edilen şekil “*-lan*” şeklindedir:

ilk hamur için iki su *bardānlan* ılık su...

benlan baş edemesün

aynı Samanda köyün mahalle muhtarī hep *foterlan* Tolaşüdü

7.Fiil Çekimleriyle İlgili Özellikler

Çokluk birinci şahıs eki genellikle *-k, -ık, -ık, -uk* ile karşılanmaktadır.

tıpte *yapmazũk* açũk ateşte olūr

isteyen mayalanūrken içine az şeker atar biz *atmazũK*

Trabzon ağzında, “*-iy, -iy -iy, -ay, -ey, -y, -yr -yir, -yur, -yo, -yor*” ekleri şimdiki zaman eki olarak kullanılmaktadır.

ázar ázar *ekliyrũK* hamuru *yöüruyrũK*

iç mázemeyi KoyuP *sarayrũK* hamurlan

tePsinin iç Kısmından döndürmeye *başlıyoruK*

bak ha böyle buyana sana *diyürĩm* sana

8.Zarf-fiil Eklerinin Durumu

Trabzon'da en sık kullanılan zarf-fiil eki, çoğu zaman –IP yerine de geçen –I eşbiçimliğidir (Coşar, 2010: 83). Yomra'dan derlediğimiz metinlerde bu konuyla ilgili tek örneğe rastlanmıştır:

tarladan *getiri tökerdiK* haburiye diyelim

Buna karşılık *-an/-en* sıfat-fiil ekine bulunma hâli ekinin getirilmesiyle yapılan *-anda/-ende* zarf-fiil ekinin yaygın kullanılışı yöre ağzının belirleyici özelliklerindedir.

uç gün dünüm oldi çok uzun sürmedi râmazan ayıydı *evlenende*

zegilüK *yapılanda* onları Kapların yanına Koymaycasün

yufKaları *açanda* tereyânı KısıK ateşe eritiyorüK

Ayrıca yöre ağzında *-ecek/-acak* ekinin zarf-fiil görevinde kullanıldığı örnekler şu şekildedir:

yiyeceün zâman soük suda üç dört Tefa suyu *devişeceK Kaynatilü*

bi kucaKTan çok olacaK yıkanü seçilü ayıklanü doşanü

bi kucaKTan az olacaK yıkanü seçilü ayıklanü doşanü

Yöre Ağzında Sık Kullanılan Sözcükler ve Anlamları

Aca:acaba, *ander*: verimsiz, değersiz, *angona*: zehirsiz tembel yılan, *anis*: yüksek kesimde yetişen bodur ağaç, *aruk*: zayıf, sıska, *aşancı*: köy evlerindeki geniş yeme içme yeri, *ayam*: hava durumu, *badila*: piknik sepeti, *balli*: büyükanne veya ebe, *batman*: sepet, *bedaliza*: kelebek, *bilehter*: orta boy sepet, *bileki*: üzerinde ekmek pişirilen ocak taşı, *boğun*: bugün, *bola ki*: isterim ki, *bostan*: salatalık, *bular*: bunlar, *buldu*: geçen sene, *cazi*: cadının büyüğü, *cildik*: hafif akıllı, *çağrak*: taşlık yer, *çakaloz*: sincap, *çalbara*: küçük bakır tencere, *çapula*: ayakkabı, *çivit*: meyve çekirdeği, *çolpaz*: beceriksiz, *çortluk*: dikenlerle kaplı, girilmesi zor yer, *çorvaluk*: mısır yarması, *eslemek*: yardımcı olmak, *etiş*: gürültü, *evza*: kibrit, *foti*: çukur, *gaban*: yamaç, *gasura*: kafası çalışmayan, *gogliz*: salyangoz, *gogos*: büyük, *golevşera*: kertenkele, *goşa*: bir avuç dolusu, *govuksula*: yüksek kesim yerde yetişen bodur ağaç türü, *guduk*: küskün, *gufa*: ağaçtan yapılan ineklerin su içtiği kutu, *guguvaga*: bir tür mantar, *gumul*: tepelemesine dolu olmak, *gurut*: çökeleğin kurutulmuş şekli, *hazel*: kuruyup dökülmüş ağaç, *hohol*: yeşillik, *hohor*: baykuş, *kangel*: eğri, *kartol*: patates, *kelep*: yumak, *kerenti*: tırpan, *komar*: orman gülü, *lazut*: mısır, *lido*: sincap, *oğunki* gün: dünden önceki gün, *pekke*: tahta divan, *peşko*: küçük soba, *pik*: katlamak, *taflan*: kiraza benzeyen çekirdekli bir meyve, *tamariza*: yaban bitkisi, *temro*: egzema türü cilt hastalığı, *töngel*: muşmula, *uruba*: düğün hazırlıkları, *uz*: oğuz.

SONUÇ

Yomra ağızları, Trabzon ağızlarının genel özelliklerini yansıtmakla birlikte Urum Türkçesi bağlamında Kıpçakça unsurlara daha fazla maruz kalmış olmalıdır. Bu çalışmada Urum Türkçesine vurgu yapılmasının nedeni, Urumların tarihsel süreçte farklı coğrafyalarda yaşamış olması ve bu sebeple dil özelliklerinde görülen çeşitliliğidir. Trabzon ağızlarının bir parçası olmakla birlikte Yomra ağızları da aynı çeşitliliği göstermektedir. Öyle ki Yomra ağızlarında Eski Türkçe dil özellikleriyle birlikte Urum Türkçesi dil özellikleri bir arada görülmektedir. Urum

Türkçesiyle ilgili çalışmalar henüz tamamlanmış değildir. Çalışmaların tamamlanması daha net sonuçlara ulaşılmasını sağlayacaktır.

Çalışmanın başında da belirtildiği gibi derlenen metinler ve bu metinler ışığında elde edilen dilsel veriler Yomra ilçesinin belirli köylerini kapsamaktadır. İlçenin ağız özelliklerini yansıtan diğer köylerle ilgili çalışmaların tamamlanması gerekmektedir. Yörenin ağız özellikleri Türkçenin farklı tarihî dönemlerine ışık tutabilecek zengin malzeme sunabilecek niteliktedir.

Halk arasında Romeika lehçesi olarak adlandırılan dil özelliklerinin, Yomra'nın diğer köylerinde konuşulmakta olan ağızlar üzerindeki etkisi ise ayrı bir araştırılma konusu olarak düşünülmelidir.

Örnek Metinler

1.habu dedüm tarif tam ölçü oluyö önce mâzemeyi sayacıim ilk hamur için iki su bardānlan ılık su iki TaTlı Kaşūnlan Tuz dōrT su bardānlan un iÇine KōmaK için yarım kilo İspanak iki yemeK Kaşūnlan süt Kaymā bi Tane rendelenmiş kuru sovan iki Tane yōmurtaylan bi çay Kaşūnlan Tuz İştine KōmaK için bi Tane yōmurtaylan bi yemeK Kaşū yōurt yufKaları açmaK için de iki yemeK Kaşūnlan doluca tereyā bi çay bardānlan sıvıyā ondan sōnra bi yemeK Kaşūnlan yōurt mâzemelerün tım! bular oluyö unu ázar ázar ekliyrük hamuru yōürüyrük dāā da Kıvamlı hamur için az dāā un eKlenebilür buna iÇine bōreün Kavrulmuş Kıymaylan haşlanmış patatēs yada ki peyniri olan iç harçlan hazırlanabilür açılan hamura otuz Takika bekletiyorük dinlenen hamur dört eşiT parçaya bölünü yufKaları açanda tereyānı KısıK ateşe eritiyorük ılındūnda sıvıyānı bi da yōurtlan KarıştırüyoK iç harcını ayıkladıKtan sōra yıkayıP Kuru-lanan İspanak yapraklarını incęcük dōrayrük yōmurtaylan rendelenān Kuru sovanı süt Kaymānlan ve Tuzı KoyuP Karıştūrarak yōurüyrük hamur merdanēlen açiP iç mâzemeyi KoyuP sarayrük hamurlan sarıldüKtan sōnra yālanan tePsinin iç Kısmından döndürmeye başlıyuruK KıvrıTıP KıvrıTıP geliyö börek sōra İştine yōmurtaylan yōurtlan sürıyuruK sobanın fırınında nar gibi Kızarıncaya Kadar durüy afiyeT olsun benim tarifim bu Kadardı

2.Ketan Tokuyamayan kızı beğeniP da almazdı Kaynanalar uşaklarına yöresel inançlardan biriydi bu Kilim Tokuyamayan kızıda beğenmezdi çok becerikli saydüKlari sultan ablanın dün günü atma türkü atTile sultan suyun altında Toldurur güğümleri benim sevgili babam Körmedi bu günleri yükseK davlar Karlandı sultan gelin Kahırlandı ah sultan Kız vah sultan Kız peştamalı darlandı Kargalar havalandı şen yürekler dağlandı sultan kızın evine Kilitler Takıldı şen yürek yaralandı sultanımın Tantelleri on sıradü on sıra Ketan Gömlek kilimler Pohçadadü Pohçada' o zamanda kızlar çember oyalardı Kaneviçe işlerdilē dantel işleme da çok önemliydi şimdi kiminiydü dün günü kemal agamün yetTile ablamınıydı atma türkü atTile 'nere gitTi Körmedim o yere Kirecevi aldiler yetTilemi iki gözümün çiçevi yetTilem Kideyken daldı dereye daldı daha ne alacaniz biTeK muhammedim Kaldı azer azer hamdiyem bin aTliye yaKlaştı alimisKallıların uykuları da Kaçtı atma türkü çok atıldü erkan agamlan ayşe ablamın düün günü atma türkü atarım yürevünı yakarüm eski çarüKlarımı bovazūna taKarüm çam dibinde çamaşür çam beni burdan aşür afKurma Kara Köpek diyneK Kelur yanaşür torunumun bebeği dovdu geçenlerde atma türkü atTük defnelerün defnesi defne şeker ezmesi çay edüp içecek onı aslı teyzesi etma teyzesi etma kizümü çay edüp içma o demlüne sıvmaz ona eziyet etma defne kızün saçları boncukludı uçları köye möye Kidemez çıkamaz yokuşları uzandüm alamadüm asmadaki üz-

mü dönün bakın buyana gördünüz mü kızımı dereler akar akar birbirine bolaşır bu benim defne kızım buralarda Tolaşür komşu resül agam atma türkü atTı suyun altında testi damla damla dolacaK ağabeyimin gelini köye muhtar olacaK bak haböyle buyana sana diyürim sana uz davından aşığa metlerin gelsin bana şeriban ablam Komşusı ahmet agama atma türkü atTı 'omuzumda bal Kabî düştüm Kırıldı sapı benlan baş edemesün erbabıyım erbabı uşaklarlan Kızlar birbirine laf atardüle atma türküylen aklımda olanları diyim habu akan dereler Tolsun denize Tolsun Tanıyamadüm seni sen da kimin neyisün tanımadün mî beni ben aliyim aliyim yedi seneden beri Kız sana sevdalîyim Kız sana sevdalîyim şu Karşidan aşığa yağayî dolî dolî sarılsün boğazına habu KaraKoyunlî deyiler yarım için sülalenün Karasî bende diyirüm ona cumhuriyet lirası ya baksana haona kovandaki balları Kurban olsun bu uşak sürmeli saçlarına

3.sene doksan altı abülamîn istemesi var Körücü usulü oldı tabi altı kişiydiler hen önde ablamın Kayınpederi bahri aga aynı Samanda köyün mahalle muhtarî hep foterlan Tolaşüdü rahmetlisi memuriydi o Saman emekli olmuşıydi ona herKesün saygısı varıydı neyse eve Kirdiler ellerinde KeleneK olmuş çikolata var o Saman çok meşur değil çiçek diyelüm lüks sayardı bizde Kave verilmes Kelenlere çay faslı Kelince sebebü zıyareTlerini anlatmaya başladüler ama biz istemeye Keleceklerini bilmiyduK tabi size gelecük dediler ama biz istemeye Keleceklerini anlamadük uzaKtan ellerinde çKolata Körünce anladük düşünüp taşınalüp dedı babam onları öyle uğurladük ablam kabul etTı on beş Kün KeçmişTi olumlu haber yolladük tekrar Keldiler söz yapTük altı ay sonra düğün olacaK herKesi heyecan sardı buruKlukTa çok tabi çeyizler hızlı şekilde yapılmaya başlanacaK o Saman aklına ne Kelü dü sayayüm azcük kaneviçe oya patıK çember Tantel yatak örtüsü Kilim yolluK habunları yapmaK için Komşular yardıma Kelüdü en nihayetinde eşyaları Toparlayıp oturacav evi düzeltTiK kına Kecesi akşamı Keldi o Kün çok yovun olduK evde yemeKler baKlavalılar yapıldı damat evi bizden de yovun olmuş sarmalar dolmalar yapıldı damat tarafı bi saat uvrayıP KitTiler çünkü işleri çok sabaha Kadar orası aşevüdü o Saman öyleydi Kına Kecesi Keldi çatTı Cahit agam Keldi elinde bi Kaval her düğüne de Kiderdi bizüm Kına Kecesine de Keldi gece boyu çaldı çaldı çoşTüdü milleti horon mu ararsün Kolbastı mi arasün çeşit çeşit oyunlar onunandı soraKi gün damat bütün köyü düvüne daveT etmiş orda yemeK dağıltmışler ellerinde silahlar atlarla Kelini almaya Keldiler Kelin evden çıkılacaK damat kızın Kardeşine ya da abisine bahşış verüdü Kelin çıktı evden ata bindi damat evine gitTiler köyün imamı çağırıldı yanında üç Tane şahitlen beraber onlarda taTlı ve yemeKlerle ağırlandı böylelikle düğün olmuş oldı

Kullanılan Transkripsiyon İşaretleri

ā: uzun a ünlüsü	ĩ: kaybolmak üzere olan ı
ē: uzun e ünlüsü	î: kaybolmak üzere olan i
î: uzun i ünlüsü	ũ: kaybolmak üzere olan u
ū: uzun u ünlüsü	õ: kaybolmak üzere olan o
ũ: uzun ü ünlüsü	â: daralmış a (a > ı)
ō: uzun o ünlüsü	ä: a'ya yaklaşan e
õ: uzun ö ünlüsü	á: a - e arası ünlü
â: kaybolmak üzere olan a	â: yuvarlak a
ë: kaybolmak üzere olan e	é: e - i arası ünlü

ê: e - ö arası ünlü	hece kurduğu zaman).
é: e - ö arası uzun ünlü	Ç: yarı ötümlü “ç” (ç- c arası ses)
î: ı - u arası ünlü	đ: “d” ile “y” arası ses, palatal “d” sesi
ı: i - ü arası ünlü	F: f - v arası ses
ó: “ö” ile “ü” arası ünlü	K: yarı ötümlü “k” (k - g arası ses)
r: kaybolmak üzere olan r	P: yarı ötümlü “p” (p - b arası ses)
ñ: kaybolmak üzere olan n	S: s - z arası ses
y: kaybolmak üzere olan y	Ş: yarı sızıcılaşmış “ş” (ş - j arası ses)
ğ: sızıcı h	T: yarı ötümlü “t” (t - d arası ses)
k: ön damak k’si (yalnız kalın ünlülerle	

KAYNAKÇA

- Hacaloğlu, R.A. (1992). *Azeri Türkçesi Dil Kılavuzu - Güney Azeri Sahası Derleme Deneme Sözlüğü*. Ankara.
- Altınkaynak, E. (2003/Güz). “Ukrayna’dan Hristiyan Türkler: Urumlar ve Onların Folklor Ürünlerinden Örnekler”, *Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, Sayı 27, Güz, s. 141-154.
- Caferoğlu, A. (1994). *Kuzeydoğu İllerimiz Ağızlarından Toplamalar*. Ankara: TDK Yayınları.
- Coşar, A. M. (2010). Trabzon Ağızlarında Bir Fiil Kullanımı. *Dil Araştırmaları*, Sayı 7, Güz, s. 75-85.
- Coşar, A. M. (2015). Bir Kimlik İşaretleyicisi Olarak Dil ve Trabzon Ağızlarında Arkaik Hususiyetler. *Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 1 / 1, s. 241-253.
- Çolakoğlu, B. K. (2013). Ağız Çalışmalarının Önemi ve Trabzon Ağızı Özelliklerinin Değerlendirilmesi. *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*, Vol. 5, No. 3, s. 207-221.
- Demir, N. (2000). “Karadeniz Bölgesi Ağızlarında Kıpçak Türkçesi Özellikleri”, IV. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri-I (24 Eylül-29 Eylül 2000) Ankara, 2007, 417-424.
- Demir, N. (2001). *Ordu İli ve Yöresi Ağızları (İnceleme-Metinler-Sözlük)*. Ankara: TDK Yayınları.
- Demir, N. (2006). *Trabzon ve Yöresi Ağızları I-II-III*. Ankara: Gazi Kitabevi Yayınları.
- Demirtaş, A. (2006). DEMİR, Necati. Trabzon Ve Yöresi Ağızları, Cilt I (Tarih-Etnik Yapı-Dil İncelemesi) - Cilt II (Metinler) - Cilt III (Sözlük), Gazi Kitabevi, Ankara, 1263 s. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 1/2, Fall, s.323-328.
- Ersöz, S. (2013). Ahıska’da İki Büyük Ağız Grubu: Terekeme ve Yerli Türk Ağızı. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, S 2/4, s. 105-115.
- Gökdağ, B. A. (2011). Doğu Karadeniz’de Konuşulan Diller ve Türkçe ile Etkileşimleri. *Karadeniz Araştırmaları*, Sayı 31, Güz, s. 111-134.
- Gülsevin, G. (2002). *Uşak İli Ağızları (Dil Özellikleri- Metinler- Sözlük)*. Ankara: TDK Yayınları.

- Günşen, A. (2000), *Kırşehir ve Yöresi Ağızları*, Ankara: TDK Yayınları.
- Kalaycı, Ü. (2008, Yaz). Gürcistan'ın Tsalka (Parmaksız) Rayonundaki Urumların Yaşamı. *Karadeniz Araştırmaları*, S 18, s. 93-106.
- Karahan, L. (1996). *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması*. Ankara: TDK Yayınları.
- Kasapoğlu Çengel, H. (2004). Ukrayna'daki Urum Türkleri Ve Folkloru. *Millî Folklor*, Yıl 16, Sayı 61, s. 58-67.
- Korkmaz, Z. (1994). *Bartın ve Yöresi Ağızları*. Ankara: TDK Yayınları.
- Öner, M. (1998). *Bugünkü Kıpçak Türkçesi(Tatar, Kazak ve Kırgız Lehçeleri Karşılaştırmalı Grameri)*. Ankara: TDK Yayınları.
- Öründü, F. (2001). Trabzon ve Yöresi Ağızları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Poplavska, A. (2019). Urum Türkçesinde Fiil Çekimleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Poppe, N. (2016). *Moğol Yazı Dilinin Grameri (Çeviren Günay Karaağaç)*. Ankara: TDK Yayınları.
- Serebrennikov, B. A.- Gadjeva N. Z. (2011). *Türk Yazı Dillerinin Karşılaştırmalı-Tarihi Grameri (Çevirenler Tefik Hacıyev – Mustafa Öner)*. Ankara: TDK Yayınları.
- Şenel, M. ve Meskhidze M. (2010). Gürcistan'ın Cavakheti Bölgesi Ağzında Türkçe Söz Varlığı. *Karadeniz Araştırmaları*, 27, s. 217-241.
- Tekin, F. (2002). Trabzon ve Yöresi Ağızlarının Etnik Yapı İle İlişkisi. *Trabzon ve Çevresi Uluslararası Tarih-Dil-Edebiyat Sempozyumu Bildirileri*, içinde (195-2002), Trabzon: Trabzon Belediyesi Yayınları.
- Uyanık, O. (2010). Urum Türkçesinin Türk Dili Sınıflandırmalarındaki Yeri. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S 27, s. 46 - 58.
- Uyğur, S. (2017). AHISKA-ARDAHAN-ARTVİN-BATUM-RİZE-TRABZON HATTINDA /+(a)y/ ~ /+a/ EKİ. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, C. 2, Sayı 2, Güz, s. 457-473.
- Y.A. Peler, G. (2013, Kış). Kafkasya' da Türk Lehçelerinin Fonksiyonları. *Karadeniz Araştırmaları*, S 36, s.163-188.